

طرح درس مبلغان

مخاطب: اولیای دانش آموزان مقطع متوسطه

۱. رؤوس مطالب

الف) اهداف کلی در حوزه شناخت

- ❖ آشنایی با ویژگی‌ها، ظرفیت‌ها و آسیب‌های دوران نوجوانی
- ❖ آشنایی با نیازمندی‌های معنوی دوران نوجوانی
- ❖ آشنایی با آثار تربیتی نماز در دوران نوجوانی
- ❖ آشنایی با ضرورت نماز و معنویت در نوجوانی

۱. رؤوس مطالب

ب) اهداف کلی در حوزه گرایش و انگیزه

❖ ارتقاء سطح انگیزه و امید والدین نسبت به یادگیری مهارت های دعوت فرزندان به نماز

۱. رؤوس مطالب

ج) اهداف کلی درحوزه عمل و رفتار

❖ انگیزه سازی برای اقدام و پیگیری جدی و تداومی دعوت فرزندان به نماز

۲. ایجاد انگیزه

انسب شناسی دوران نوجوانی

❖ یکی از روش‌های ایجاد انگیزه بیان خطرات و نگرانی‌هاست.

۲. ایجاد انگیزه

برخی از آسیب‌های نوجوانی

- بحران هویت
- دوستی‌های مجازی
- اعتیاد به رسانه و فضای مجازی
- اعتیاد به بازی‌های گیم و آنلاین
- رفیق پرستی و دلبستگی افراطی به دوستان
- بی‌حوصلگی و تنبلی
- افسردگی
- لجبازی
- بی‌نظمی
- مشکلات جنسی
- گرایش به مصرف انواع مواد مخدر
- ریسک‌پذیری افراطی و احساس شکست‌ناپذیری
- ضعف در مهارت تصمیم‌گیری و حل مسئله
- ضعف در تفکر نقادانه
- ضعف در مدیریت هیجان
- عدم تاب‌آوری
- مسئولیت‌پذیری و تعهد ضعیف
- نگرانی از آینده
- توقعات بالا
- روبه‌رو شدن نوجوان با شبهات دینی ملی
- بی‌حجابی و بدحجابی

۲. ایجاد انگیزه

راه حل خلاصی از این آسیب‌ها

❖ تقویت پایه‌های ایمان و معنویت است و بهترین راه تقویت ایمان و معنویت در فرزندان نماز است.

۳. برخی از آثار تربیتی نماز

«نماز در پنج بعد نوجوان ما را رشد می دهد»

بعد اول - ایجاد و تقویت نگاه توحید

❖ نتیجه تمامی تعالیم انبیاء و اولیاء در توحید خلاصه می شود و بهترین ابزار یادآوری توحید و جاری نمودن آن در زندگی بشر نماز می باشد.

وَهُوَ مَعَكُمْ إِنْ مَأْكُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (حدید/۴)

❖ او با شماست و خداوند به آنچه انجام می دهید، بیناست

۳. برخی از آثار تربیتی نماز

«نماز در پنج بعد نوجوان ما را رشد می دهد»

بعد دوم - پاکی گرایي و آلودگی گریزی

❖ از آنجا که نماز بازدارنده از فحشا و منکر می باشد، روح نمازگزار بیگانه با گناه تربیت می شود.

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ (عنکبوت/۴۵)

❖ و نماز را برپا دار؛ چرا که نماز انسان را از هر کار زشت و منکرات بازمی دارد

۳. برخی از آثار تربیتی نماز

«نماز در پنج بعد نوجوان ما را رشد می‌دهد»

بعد سوم - پاکی از رذایل اخلاقی و گرایش به فضایل

- ❖ انسان نماز گزار به هنگام نماز در مقابل قدرت مطلق جهان، بارها پیشانی خود را بر خاک می‌گذارد
- ❖ و این امر باعث از بین رفتن رذایل اخلاقی همچون کبر و غرور و در مقابل رشد فضائل اخلاقی همچون تواضع و فروتنی می‌گردد

حضرت زهراسلام الله علیها:

- ❖ جعل الله والصلاة تنزيها لكم عن الكبر
- ❖ و نماز را برای دور نمودن تنان از کبر قرار داد.

۳. برخی از آثار تربیتی نماز

«نماز در پنج بعد نوجوان ما را رشد می دهد»

بعد سوم - پاکی از ردای اخلاقی و گرایش به فضایل

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا
❖ حریص و بی تاب

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا
❖ بی تاب

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا
❖ بسیار بخیل

إِلَّا الْمُصَلِّينَ * الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ

۳. برخی از آثار تربیتی نماز

«نماز در پنج بعد نوجوان ما را رشد می دهد»

بعد چهارم - آرامش روحی روانی و مدیریت هیجان

❖ مقطع حساس نوجوانی همراه با فوران احساسات و هیجانات درونی می باشد

إِلَّا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

❖ تنها با یاد خدا دلها آرامش می یابد

❖ نماز به نوجوانان کمک می کند تا با مشکلات روانشناختی مانند اضطراب،

استرس، افسردگی و اعتیاد مقابله کنند.

۳. برخی از آثار تربیتی نماز

«نماز در پنج بعد نوجوان ما را رشد می دهد»

بعد پنجم - ایجاد عشق و ایمان به الگوهای آسمانی

❖ از ویژگی های دوران جوانی تحت تاثیر قرار گرفتن از

الگوهای گوناگون می باشد؛ جوان نمازگزار با گفتن

«صراط الذین انعمت علیهم» در نماز خود از خداوند

می خواهند که الگومیش را کسانی قرار دهد که مورد

لطف او هستند، او را شناختند و به او عشق ورزیده اند.

۴. ویژگی‌های روانشناختی دوره نوجوانی (۱۲ تا ۱۸)

❖ نوجوانی عبور از مرحله کودکی به بزرگسالی است.

❖ در این مرحله انتقالی، وضع و جایگاه او مبهم بوده، نوعی سرگردانی و گم‌گشتگی در وجود نوجوان وجود دارد.

❖ نوجوانان باید جنبه‌های کودکانه را کنار بگذارند و الگوهای رفتاری و نگرشی جدیدی را بیاموزند.

❖ در این دوران گذار، تمایلات و خواهش‌های متضادی در او خودنمایی می‌کند؛ خودخواهی کودکانه با نوع

پرستی خیرخواهانه درمی‌آمیزد و او را در برزخی میان کودکی و بزرگسالی رها می‌سازد.

۴. ویژگی‌های روانشناختی دوره نوجوانی (۱۲ تا ۱۸)

- ❖ در این دوره تفاوت میان واقعیت و احتمالات برای نوجوان روشن می‌شود.
- ❖ برای نوجوانان دوستی و داشتن دوست بسیار اساسی است و به تدریج روابط با دوستان جایگزین بخشی از رابطه آنها با والدینشان می‌شود.
- ❖ نوجوان دوست دارد توسط دیگران پذیرفته و مورد توجه واقع گردد.
- ❖ بر اساس نظریه کولبرگ، نوجوانان از ۱۳ سالگی به بعد بر اساس اصول خود پذیرفته درباره رفتار داوری می‌کنند و آن را خوب یا بد می‌دانند.
- ❖ در این دوره نماز خواندن باید برای فرزند ما کاملاً ملکه و با احکام، فلسفه، آثار و برکات و آداب نماز به صورت کامل آشنا شود.
- ❖ در این دوره باید باشبهاتی که درباره نماز مطرح است آشنا شود و بی پایه بودن آنها را درک کند.
- ❖ این دوره دوره تعمیق و تثبیت نماز و شکل‌گیری هویت دینی در فرزند است.

۵. روش‌های ویژه دوره نوجوانی

الف) بازنگری، تعمیق و تعالی بخشی

❖ فرزندان مادر این سن آمادگی لازم برای ادراکات انتزاعی را پیدا می‌کنند

❖ وَإِنَّمَا قَلْبُ الْحَدِيثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا الْقِي فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبْلَتْهُ

❖ از لحاظ تفکر و استدلال انعطاف پذیرتر و ماهرتر می‌شود.

❖ می‌تواند علاوه بر مسائل واقعی درباره مسائل فرضی استدلال کند.

۵. روش‌های ویژه دوره نوجوانی

(الف) بازنگری، تعمیق و تعالی بخشی

نقش والدین در بالابردن سطح شناخت فرزندان:

- ❖ بالابردن سطح آگاهی و تقویت عقاید فرزندان
- ❖ پاسخ مناسب و به موقع
- ❖ بیان فلسفه و اسرار نماز و اجزای آن و بیان آثار اقامه نماز و آثار ترک آن
- ❖ هدایت فرزندان به عبرت گرفتن از تاریخ
- ❖ ایجاد روحیه پژوهش

۵. روش‌های ویژه دوره نوجوانی

الف) بازنگری، تعمیق و تعالی بخشی

نقش والدین در بالا بردن سطح شناخت فرزندان:

- ❖ موضوعاتی که نوجوانان باید نسبت به آن شناخت پیدا کنند عبارت است از: معرفت شناسی، خودشناسی، هستی شناسی، خداشناسی، فرجام شناسی، راهنماشناسی و دشمن شناسی

برخی از روش‌هایی که در مسیر شناخت افزایشی نوجوان می‌تواند کاربرد داشته باشد:

- ❖ گفتگوهای صمیمانه والدین و مربیان با نوجوان
- ❖ سیروسفر و مشاهده آیات خداوند

۵. روش‌های ویژه دوره نوجوانی

ب: ایجاد هویت دینی. مذهبی در نوجوان

- ❖ نوجوانی، دوره‌ی تجربه‌ایفای نقش است.
- ❖ برای کشف رفتارهای مختلف، علایق و ایدئولوژی، شکل گرفتن مفهوم یک پارچه از خود، بسیاری از باورها، نقش‌ها و اشکال مختلف رفتاری تجربه می‌شود.
- ❖ اگر والدین، معلمان و هم‌سالان ارزش‌های هم‌نوایی را به فرد عرضه کنند، جست‌وجوی هویت آسان‌تر می‌شود.
- ❖ والدین و مربیان باید سعی کنند تا در این سن نوجوان هویت خود را فقط در جسم و مسائل فیزیکی جست‌جو نکند، بلکه به روح و بعدهای معنوی خود نیز توجه داشته باشد و برای خودش یک هویت دینی، مذهبی و معنوی بشناسد.

۵. روش‌های ویژه دوره نوجوانی

ج: جهت دهی به هیجانات و عواطف

ویژگی‌های روحی و عاطفی دوران نوجوانی

- ❖ رفتارش بیشتر تابع عواطف و احساسات است تا منطق و تفکر
- ❖ سرگردانی عواطف و گسترده‌گی علائق و رغبت‌ها
- ❖ تمایل و نیاز بیشتر به محبت کردن و محبت دیدن
- ❖ کنترل ضعیف یا غلط هیجانات
- ❖ زودانگیختی
- ❖ انزوا و افسردگی
- ❖ نگرانی و اضطراب
- ❖ عصبانیت و پرخاشگری
- ❖ یأس و ترس

۵. روش‌های ویژه دوره نوجوانی

ج: جهت دهی به هیجانات و عواطف

ویژگی‌های روحی و عاطفی دوران نوجوانی

❖ حال اگر نوجوان نماز را به عنوان یکی از بهترین راه‌ها برای کنترل احساسات و عواطف سرکش و رسیدن به آرامش و قدرت روحی خود بداند، احساس نیاز به نماز در او شکل می‌گیرد.

۵. روش‌های ویژه دوره نوجوانی

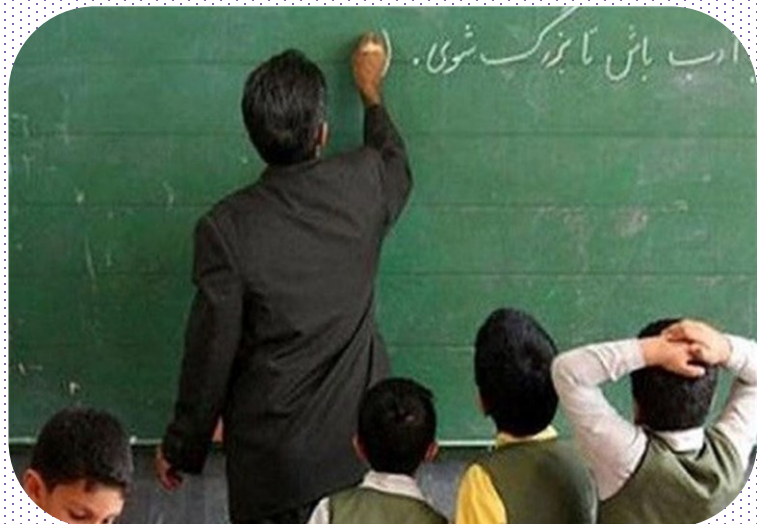
د: استفاده از روحیه دوست‌گرایی و گروه‌گرایی نوجوان

- ❖ دوران وفاداری به خانواده جای خود را به وفاداری به دوست می‌دهد.
- ❖ تأثیر خانواده در کنش و منش نوجوان کم‌رنگ می‌شود و تأثیر دوست‌پررنگ.
- ❖ در این دوران همراهی با دوستان نمازگذار و فاصله‌گیری از دوستان بی‌نماز بسیار مهم است.
- ❖ خانواده باید سعی کند، همراهی و صمیمیت بیشتری را با فرزند داشته باشد و در عین حال در دوست‌یابی و نحوه‌ی تعامل با دوست، نوجوان خودشان را راهنمایی و کمک نمایند.
- ❖ شرکت در هیئات مذهبی، گروه‌های ورزشی سالم و فاصله‌گرفتن از گروه‌ها و احزاب ناسالم نیز باید مورد دقت والدین و مربیان قرار گیرد.

۶. تحکیم و تعمیق بنیان‌های اعتقادی و شیوه‌های آن

- ❖ غالب نوجوانان همه چیز از جمله دانش، افکار و عقاید خود را می‌آزمایند و ارزیابی می‌کنند.
- ❖ در تمامیت، نگرش‌ها و عقاید خود تردید می‌کنند و در جستجوی ثبات و ارزش‌ها و فلسفه‌های جدیدی برای زندگی برمی‌آیند.
- ❖ سخت‌دربرابر آرمان‌های دروغین نگران می‌شوند و درباره آینده به فکر فرو می‌روند.

۶. تحکیم و تعمیق بنیان‌های اعتقادی و شیوه‌های آن

وظیفه والدین و معلمان:

- ❖ الف) گسترش دادن میزان اطلاعات و آگاهی او درباره موضوعات اعتقادی.
- ❖ ب) ارائه مطالب به صورت مستدل، همراه با تبیین‌های روشن و قوی و پرهیز از ارائه مطالب ضعیف و بی‌پایه.
- ❖ ج) توجه به شبهات و دادن پاسخ به موقع و مناسب به شبهات او.
- ❖ د) سیروسفر و مشاهده آیات خداوند در درون و بیرون خودش.

۷. تثبیت، تعمیق و تحکیم اقامه نماز، احکام، آداب، و فلسفه نماز و شیوه‌های آن

اهداف:

- ❖ آگاهی و شناخت فرزندما از آداب و احکام نماز گسترش و عمق پیدا کند.
- ❖ آگاهی و شناخت وی از فلسفه و آثار و فواید نماز گسترده و عمیق شود.
- ❖ باشبهات و موانع نماز بر خورد کرده و راه حل آنها را پیدا کرده باشد.
- ❖ اقامه نماز برای او کاملاً رونی و بخشی از هویت دینی او شده باشد.

۷. تثبیت، تعمیق و تحکیم اقامه نماز، احکام، آداب، و فلسفه نماز و شیوه‌های آن

برای تحقق این اهداف، استفاده از این روش‌ها مؤثر است:

❖ تشکیل جلسات بحث و گفتگو

در این مرحله آموزش‌ها باید از حالت تلقینی و خطابی خارج شده و متقن و محکم و مستدل باشد.

تشکیل جلسات بحث و گفتگو در باره نماز روش بسیار خوبی برای تحقق این اهداف است.

❖ تدوین برنامه مطالعاتی

❖ ترغیب و ترهیب، انذار و تبشیر، تشویق و تنبیه

❖ معرفی الگو

در معرفی الگوها باید به خضوع و خشوع آنها در نماز، رعایت آداب نماز، لذت بردن آنان از نماز و نماز شب و نوافل آنها بیشتر توجه شود.

۷. تثبیت، تعمیق و تحکیم اقامه نماز، احکام، آداب، و فلسفه نماز و شیوه‌های آن

برای تحقق این اهداف، استفاده از این روش‌ها مؤثر است:

❖ انتخاب دوستان مناسب

❖ شرکت در هیئت‌های مذهبی

۱. نکات مهم

- ❖ گسترش دادن میزان اطلاعات و آگاهی های فرزند.
- ❖ به رسمیت شناختن قدرت استدلال و درك و فهم فرزند.
- ❖ ارائه مطالب به صورت مستدل، همراه با تبیین های روشن و قوی و پرهیز از ارائه مطالب ضعیف و بی پایه.
- ❖ برآشفته نشدن در مقابل انتقادهای و اشکالات او و ارائه پاسخ های مستدل و متقن.
- ❖ توجه به شبهات و دادن پاسخ به موقع و مناسب به شبهات او.
- ❖ پرورش روحیه مطالعه و تحقیق؛ چراکه خودیابی بهتر از پاسخ های دیگران او را قانع می کند.
- ❖ گفتگوهای صمیمانه والدین و مربیان بانوجوان نقش مهمی در ارتقا و تعمیق ایمان نوجوان دارد.

جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و انگیزه‌سازی برای اقدام

"دعوت نوجوانان به نماز یکی از وظایف مهم والدین
و مربیان است، که باید با حکمت و تدبیر انجام شود."

